Tatiana Hajdúková, Samuel Marr

Vývoj kriminality v Českej republike a Slovenskej republike počas rokov 2010 až 2020 vo vzájomnom porovnaní[1]

Anotácia: Autori reflektujú na celospoločenské zmeny vyvolané protipandemickými opatreniami proti ochoreniu COVID-19 z pohľadu celkovej evidovanej kriminality, pričom rozsah zmien identifikujú cez jej evolučné vnímanie za ostatných dvanásť rokov. V príspevku vymedzujú základné metodologické východiská, predstavujú výsledky štatistických ukazovateľov kriminality v podmienkach Českej republiky a Slovenskej republiky v ich vzájomnom porovnaní. Poskytujú rad empiricky podložených poznatkov o spoločenskej realite v nápade trestne postihovaných deliktov v dynamicky sa meniacich podmienkach s akcentom na úspešnosť procesov prípravného konania. Obsahom poukazujú na všeobecné zdôvodnenie stavu evidovanej trestnej činnosti a poskytujú možný scenár jeho ďalšieho vývoja. Cieľom príspevku je poskytnúť triezvy pohľad na evidovanú kriminalitu v rokoch 2020 a 2021, počas ktorých sa získavali prvé skúsenosti fungovania štátu v núdzovom stave, tieto zistenia môžu prispieť k ďalšiemu odhadu vývoja celkovej kriminality.

Kľúčové slová: kriminalita, recidíva, amnestia, efektívnosť a trvanie vyšetrovania, prípravné konanie, objasnenie, rozhodné štatistické ukazovatele, núdzový stav.

Úvod

Kriminalita predstavuje pre spoločnosť rušivý prvok, ktorý pôsobí disfunkčne v mnohých jej úlohách, horšie, že aj v kľúčových. Prioritne ide o negatívne pôsobenie v oblasti vnútornej bezpečnosti a verejného poriadku, nevynímajúc ekonomiku, sociálnu sféru, či narušenie krehkých vzťahov v rodine.[2] Bez kriminálneho správania by sa viaceré procesy v spoločnosti mohli výrazným spôsobom zjednodušiť. Úvahy tohto druhu sú silno iluzórne, pretože sa doposiaľ nepodarilo vytvoriť morálny kódex, ktorému by sa dobrovoľne podriadili a rešpektovali ho všetky osoby. Kriminalita je realita stará ako ľudstvo samo, s existenciou ktorej sa musíme zmieriť a vysporiadať. Udržať kontrolu nad kriminalitou znamená kontinuálne hľadať, systematicky tvoriť a implementovať opatrenia majúce účinok jej potláčania. *„Skúmanie účinnosti právnych predpisov, foriem ich vplyvu na sociálne vzťahy sa stalo jednou z hlavných úloh právnej vedy," pričom „jednou z hlavných úloh vedy trestného práva a kriminológie je skúmanie účinnosti právnych opatrení používaných v boji proti kriminalite a tiež vedecké odôvodnenie pre ďalšie zlepšovanie systému a praxe aplikovania trestov stanovených Trestným zákonom."*[3]

Spoločnosťou sú mnohé činy veľmi silne sociálne odsudzované a pritom nemusia byť trestné, a tým pádom subsumované pod kriminalitu. Protispoločenské správanie definuje právo prostredníctvom trestného činu. *Pre väčšinu ľudí je trestný čin porušenie všeobecne akceptovaného súboru pravidiel, podporených mocou a autoritou štátu*.[4] Jednoznačná definícia trestného činu ho vymedzuje ako správanie zakázané trestným zákonom. Obligatórnu

[1]Príspevok vznikol s podporou Agentúry na podporu výskumu a vývoja č. APVV-19-0102 Efektívnosť prípravného konania - skúmanie, hodnotenie, kritériá a vplyv legislatívnych zmien/This work was supported by the Slovak Research and Development Agency under the Contract No. APVV-19-0102

[2] KOPENCOVÁ, D., RAK, R., HUDECOVÁ, V. 2021. Global phenomenon of threats and risk management in management and information technologies, s. 76.

[3] ZLOBIN, G. A. 1965. O metodologii izučenija effektivnosti uholovnoho nakazanija v sovetskom uholovnom prave i kriminologii, s. 51.

[4] INCIARDI, J. A. Trestní spravedlnost, s. 45.

povinnosť *„zákonného pomenovania trestného činu“*[5] vyjadril *expressis verbis* normotvorca v Trestnom poriadku, ktorá nepopierateľne rezultuje z viacerých ustanovení. Táto povinnosť je imanentná najmä meritórnym rozhodnutiam, pre ktoré by absentovanie zákonného označenia trestného činu predstavovalo stigmu nezákonnosti poznačujúcu konkrétne rozhodnutie. Kategórie sankcií postihnuteľných konaní v sebe subsumujú rôzne, značne odlišné stupne spoločenskej škodlivosti. Pri trestno-procesnom dokumentovaní trestných činov sa v diametrálne odlišnej miere aplikuje zásada proporcionality, najmä čo do zákonnej možnosti aplikácie „robustných“ právnych inštitútov.

Kriminalita sa vyskytuje v každej spoločnosti a v spojitosti s ňou sa taktiež vyvíja. V stabilnom období nie je spravidla potrebné venovať zvláštnu pozornosť situáciám, ktoré by neboli očakávané a predvídateľné. Vývoj zvykne mať ustálený a kontinuálny trend s dostatkom časovej rezervy na zavádzanie opatrení. *„V posledných desaťročiach sme účastníkmi rôznych bezpečnostných, finančných a pandemických mimoriadnych situácií.“*[6] Skúsenosti posledných rokov poukazujú na enormný tlak na konanie predstaviteľov verejnej moci, najmä počas mimoriadnych situácií, ktoré sa stávajú čoraz rozsiahlejšie,[7] a tým komplikovanejšie vo svojich dôsledkoch.

Dynamika zmien *modus operandi*, nové skutočnosti, pri ktorých zastarávajú doposiaľ uznávané a používané koncepty a zneužívanie moderných technológií páchateľmi na sofistikovanejšie spôsoby páchania trestnej činnosti vyvolávajú kontinuálny tlak na právnu teóriu, normotvorcov, sudcov, aj orgány činné v trestnom konaní neustrnúť. Iluzívna pasívna spokojnosť z dosiahnutého stavu by mohla v krátkom čase znamenať nezvratné dôsledky nielen v živote jednotlivcov, ale aj pre spoločnosť. Udržiavanie vymožiteľnosti práva je nepretržitý systematický proces, spôsobilý na základe dôkladného poznania a poučenia sa z minulosti odhadovať budúce potreby. *„Evolutívny (alebo taktiež evolučný) výklad práva sa stáva v posledných rokoch čím ďalej častejšie diskutovanou témou a používaným nástrojom pri interpretácii práva.“*[8] *„Všeobecnú charakteristiku evolutívneho výkladu je možné otvoriť základným poznatkom, a to že jeho podstatným znakom je jeho otvorenosť, resp. schopnosť dynamicky reagovať na meniace sa spoločenské očakávania kladené na právo, vychádzajúceho z technického, kultúrneho a sociálneho vývoja spoločnosti.“*[9]

Cieľom príspevku je poukázať na triezve porozumenie evidovanej kriminality v posledných rokoch 2020 a 2021, kedy sa získavali prvé praktické skúsenosti z fungovania štátov počas nečakane dlho trvajúceho núdzového stavu. Za týmto účelom autori najskôr predstavili vývoj celkovej evidovanej kriminálnej scény komparáciou medzi Českou republikou (ďalej len „ČR“) a Slovenskou republikou (ďalej len „SR“). Zotrvačnosť systematickej evidencie kriminality na základe dlhoročného fungovania v spoločnom štáte je dobrým vstupom pre nájdenie a následné porovnávanie parametrov, ktoré by mali byť v ideálnom prípade sledované identicky. Podstatným nástrojom predloženého článku sú dvanásťročné časové rady viacerých atribútov, tesnosť vzájomnej väzby, ktoré sme porovnávali korelačnou analýzou. V neposlednom rade ponúkame exaktné kvantitatívne meranie

[5] ČENTÉŠ, J. a kol. 2019. *Trestný poriadok. Veľký Komentár. 4 Aktualizované vydanie*, s. 487.
[6] BŐCKENFŐRDE, Ernst-Wolfgang, Der Verträngte Ausnahmezustandt. Zum Handeln der Staatgewalt in auβergewöhlinchen Lagen. *New Juristische Wochenschrift*, 1978, č. 38, s. 1881-1890, s. 1884.
[7] Situácia na Ukrajine je príkladom nezvratiteľných, dlhodobých a rozsiahlych dopadov na život spoločnosti celosvetového významu.
[8] MALANÍK, M. Koncepce evolutivního výkladu – metodologické ukotvení interpretační techniky, s. 237 – 240.
[9] MALANÍK, M. Koncepce evolutivního výkladu – metodologické ukotvení interpretační techniky, s. 237 - 244.

dlhodobých zmien nápadu trestných skutkov s vyhodnotením vybraných parametrov efektívnosti prípravného konania s dopadom na ich zmeny v neštandardných situáciách akým je núdzový stav. Obsahom poukazujeme na všeobecné zdôvodnenie stavu evidovanej trestnej činnosti a poskytujeme možný scenár jeho ďalšieho vývoja v najbližších rokoch.

V empirickej časti príspevku zhodnocujeme kvantitatívne ukazovatele nápadu kriminality evidované políciou ČR a SR v informačných systémoch vedených na tento účel. Registrovaný skutok je v tomto prípade trestný čin, pri ktorom bolo zahájené trestné konanie podľa zavedených postupov polície. Analyzované údaje pochádzajú zo štandardizovaných kontrolných mechanizmov stavu kriminality na oficiálnej celoštátnej aj regionálnej úrovni, čo zaručuje ich vierohodnosť. Na objektivizáciu poznania vývoja autori pracovali s viacerými atribútmi ako druh, rozsah, čas a priestor s využitím štatistického softvéru SPSS. Z hľadiska priestoru sú v príspevku porovnávané ukazovatele kriminality na celoštátnej úrovni v ČR a SR, na ktoré nemá vplyv prerozdelenie krajských riaditeľstiev a nižších zložiek policajných útvarov, ktoré sa počas sledovaného obdobia v ČR uskutočnili. Časové hľadisko, t. j. základnú orientáciu vo vývoji celkovej evidovanej kriminality poskytujeme za posledných 12 rokov, t. j. desať rokov pred konfrontovanými rokmi s oficiálne vyhlásenými obdobiami s núdzovým stavom.

Porovnanie vývoja indexu celkovej evidovanej kriminality v ČR a SR

Páchateľmi trestných činov sú dominantne fyzické osoby, preto na porovnanie kriminality vo zvolených rôzne veľkých štátoch bol ako objektivizujúci ukazovateľ zavedený index kriminality I_k , ktorý pre naše potreby normujeme na 100 000,[10] osôb, trvale žijúcich obyvateľov na danom území podľa vzorca:

$$I_K = \frac{N_{TC}}{P_o} . 100\,000$$

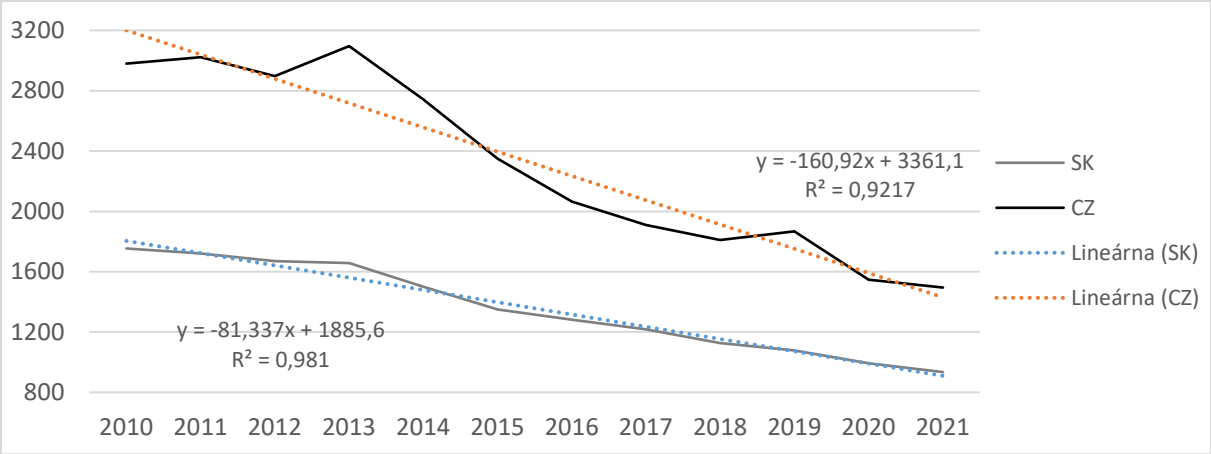
kde N_{TC} je počet evidovaných trestných činov a P_o je počet obyvateľov daného štátu, ktoré sú zisťované oficiálne uznanými postupmi jednými z ústredných orgánov štátnej správy, a to štatistickým úradom ČR a štatistickým úradom SR.

Vzhľadom na vysoký počet osôb v spoločnosti, celková kriminalita v nej páchaná dobre spĺňa predpoklady hromadných javov, pre ktoré existujú praxou osvedčené univerzálne štatistické nástroje, ktoré sme pri tvorbe článku využili. Skutočnosť hromadnosti celkovej kriminality indikuje, aj to, že za normálnych okolností je kontinuálna, s veľkou zotrvačnosťou v čase a slabou citlivosťou na lokálne a krátkodobé výkyvy.

Vývoj indexov celkovej registrovanej kriminality v ČR a SR bez rozlišovania jej druhu za roky 2010 až 2021 je zobrazený v grafe č. 1.

Graf č. 1 Vývoj indexu celkovej registrovanej kriminality v Českej republike a Slovenskej republike, 2010-2020.

[10] Vo väčších regiónoch môže byť porovnávanie normované na 1 000 000 osôb alebo v menších regiónoch na 10 000 osôb.

Zdroj údajov: Policajné prezídium ČR, Prezídium PZ SR, štatistický úrad ČR (ďalej len „ŠÚ ČR“), štatistický úrad SR (ďalej len „ŠÚ SR“).

Na zvislej osi grafu č. 1 je znázornený index celkovej evidovanej kriminality, na vodorovnej časovej osi sledované roky z intervalu 2010 až 2021. Vývoj indexu celkovej evidovanej kriminality v ČR je zobrazený čiernou krivkou ležiacou vyššie a v SR sivou krivkou umiestnenou nižšie z čoho vyplýva, že počas celého sledovaného obdobia bol index kriminality v ČR mierne väčší so zreteľnejšími zlomami ako v SR. Vo svetle dvanásťročného vývoja vyznieva klesanie evidovanej kriminality v oboch štátoch ako pokračujúci pozitívny vývojový trend.

Do grafu č. 1 sme znázornili lineárne regresné priamky, ktoré pomerne kvalitne vystihujú deje časového vývoja (v SR koeficient spoľahlivosti modelu 0,98 a v ČR 0,92). Výsledok porovnania smerníc lineárnych regresných priamok poukazuje na rýchlejší pokles indexu celkovej evidovanej kriminality v ČR (ročný pokles cca 161 prípadov na 100 000 obyvateľov) ako v SR (ročný pokles cca 81 prípadov na 100 000 obyvateľov), čo znamená, že by za predpokladu zachovania existujúceho trendu vývoja mohlo dôjsť k ich postupnému vyrovnaniu v horizonte 10 - 15 rokov (lineárne regresné priamky sa v smere časovej osi zbiehajú).

Napriek prítomnosti istých diferencií časových radov indexov kriminality porovnávaných štátov v podobe výraznejších nárastov v roku 2013 a 2019 v ČR, koeficient ich vzájomnej korelácie je na úrovni veľmi vysokej kladnej korelácie, tabuľka č. 1.

Tabuľka č. 1 Výsledok vzájomnej korelačnej analýzy časových radov celkovej evidovanej v ČR a SR, 2010-2020.

Lag	Cross Correlation	Std. Error[a]
0	0,87	0,289

Identifikovaná podobnosť vývoja celkovej kriminality v čase pramení zo spoločnej histórie sledovaných štátov, ako aj z ich pretrvávajúcich intenzívnych a hlbokých hospodárskych, kultúrnych a sociálnych väzieb v súčasnosti.

V oboch časových radoch sa nachádza neprehliadnuteľný skokový nárast indexu kriminality v roku 2013, po ktorom nasledoval zreteľný pokles. Odklon od dlhodobého trendu

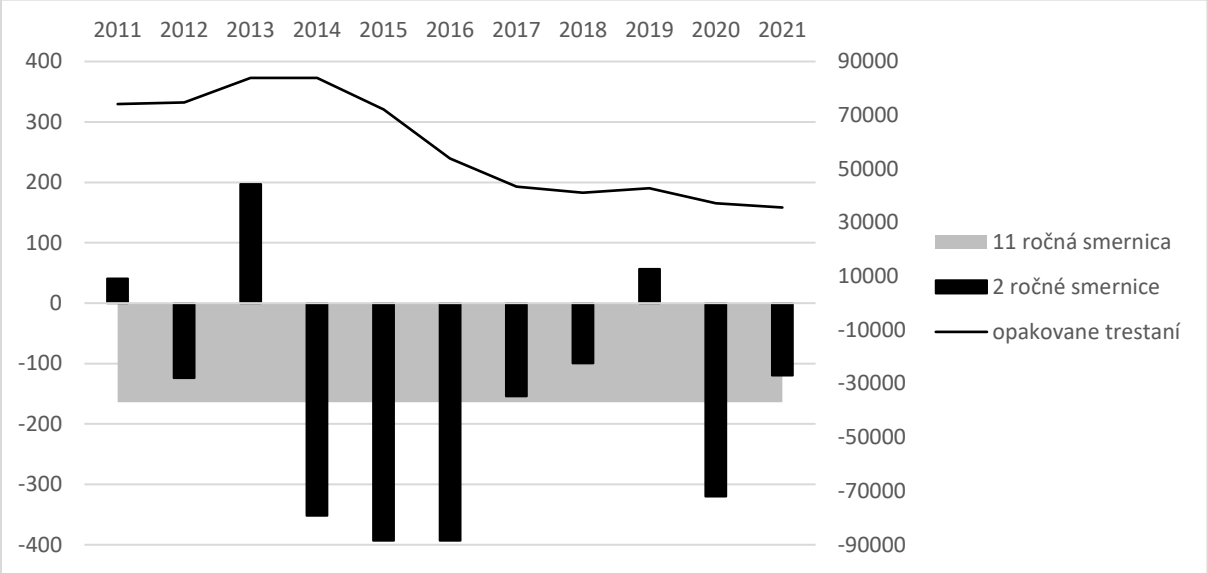
vykazujú aj roky 2019 a 2020, obzvlášť v ČR, preto sa pokúsime detailnejšie zamerať aj na toto obdobie v príčinných súvislostiach.

Vývoj evidovanej kriminality v Českej republike

„Rok 2013 bude v oblasti vývoja kriminality v ČR už trvale spojený s amnestiou prezidenta republiky vyhlásenou k 1. 1. 2013.“[11] *„Rozsah čiastočnej amnestie sa dotkol cca 32 000 osôb,“*[12] hlavne podmienečne odsúdených osôb a osôb vykonávajúcich verejno-prospešné práce.

Rozširujúci pohľad na vývoj kriminality v ČR sme rozvili pomocou medziročných indexov kriminality za sledované obdobie, ktoré sme zobrazili na grafe č. 2.

Graf č. 2 Vývoj zmeny medziročného indexu celkovej registrovanej kriminality v ČR a počty opakovane trestaných osôb, 2010-2021.

Zdroj údajov: Policajné prezídium ČR, ŠÚ ČR.

Vodorovná os na grafe je časová, pričom je z dôvodu lepšej prehľadnosti zobrazená nad grafom. Zvislá hlavná os vľavo určuje mierku pre zmenu indexu kriminality vždy za dva po sebe nasledujúce roky, to znamená že počet zobrazených hodnôt je o jedno menší ako počet analyzovaných rokov. Medziročná zmena indexu kriminality dobre zvýrazňuje zmenu nápadu kriminality porovnaním s predchádzajúcim rokom, obzvlášť ak dôjde k obráteniu trendu. Kladné hodnoty zodpovedajú nárastu počtu evidovaných skutkov vzhľadom na predchádzajúci rok, záporné hodnoty ich pokles, avšak v oboch prípadoch normovaný na počet obyvateľov. Prvý stĺpec vľavo pod značkou roku 2011 vypovedá o náraste počtu evidovaných trestných činov zaokrúhlene o 41 skutkov pripadajúcich na 100 000 obyvateľov v roku 2011 vzhľadom na rok 2010 . V roku 2012 nastal pokles skutkov v porovnaní s rokom 2011, pritom *„počet*

[11] MAREŠOVÁ, A. a kol. Analýza trendů kriminality v roce 2013, s. 11.
[12] *České noviny* [online]. 2013-01-04 [cit. 2022-01-10].

zistených trestných činov v roku 2013 medziročne vzrástol o 20 838 skutkov, t. j. 6,8 %, čo bol najvyšší percentuálny medziročný nárast od roku 1994. Dramaticky vzrástli krádeže vlámaním do rodinných domov (+1 192, +21,8 %). Vzrástli krádeže vlámaním do obchodov, reštaurácií, bytov i chát. V roku 2013 bol prvýkrát po desiatich rokoch opäť zaznamenaný nárast krádeží motorových vozidiel."[13]

Počas nasledujúcich troch rokov kontinuálne pomerne výrazne evidovaná kriminalita klesala, čo v miernejšom tempe pokračovalo aj v rokoch 2017 a 2018. Sivý obdĺžnik na pozadí v záporných hodnotách ilustruje smernicu dlhodobého trendu indexu celkovej evidovanej kriminality v ČR za celé sledované dvanásťročné obdobie. Zmeny medziročných indexov kriminality vyčnievajúce mimo sivého obdĺžnika vykazujú mierny odklon od tohto dlhodobejšieho trendu vývoja indexu celkovej kriminality. Vzhľadom na celkový klesajúci trend nápadu kriminality za analyzované roky, každý kladný medziročný index kriminality musí ležať mimo sivú plochu.

Na grafe č. 1 je pozorovateľný mierny nárast počtu evidovaných trestných činov (o 3,5 %) za rok 2019, na ktorý poukazuje aj kladná hodnota zmeny medziročného indexu kriminality na grafe č. 2. „*Štruktúra kriminality sa v roku 2019 nemení, tesne nadpolovičnú väčšinu tvorí majetková trestná činnosť, ktorá sa taktiež na náraste podieľala najviac. V raste stabilne pokračuje mravnostná kriminalita (hoci tá predstavuje len 1 % spáchanej trestnej činnosti), kde je deklarované páchanie tohoto typu trestnej činnosti pomocou sociálnych sietí. Súvisí to i s celkovým nárastom trestnej činnosti v kyberpriestore. Počítačová kriminalita v predchádzajúcich rokoch signifikantne stúpala, naposledy dokonca takmer o štvrtinu (23,5 %).*"[14] Uvedené skutočnosti neposkytujú jednoznačné príčinné vysvetlenie evidovaného nárastu. Vo všeobecnosti lokálny nevýrazný nárast môže byť vnímaný ako súhra okolností bežne pôsobiacich v procesoch spoločnosti na celoštátnej úrovni, v ktorej je majetková kriminalita dlhodobo jednoznačne dominantná a zakrýva viditeľnosť menej početnej spoločensky nežiaducej činnosti.

Na pozadí mierneho nárastu kriminality v roku 2019 sa zvýraznil pokles medziročného indexu kriminality v ČR evidovanej kriminality v roku 2020 (viac ako 33 000 skutkov), počas ktorého bol vyhlásený núdzový stav v spojitosti s pandémiou COVID-19, pritom tento bol vyhlásený aj v roku 2021, počas ktorého nemožno pozorovať štatisticky podložené odklony od dlhodobého vývoja. Zaznamenaný pokles evidovanej kriminality zodpovedá jej dlhodobému klesaniu. O dosiahnutí stavu nasýtenia, vzhľadom na aktuálne možnosti vnútornej bezpečnosti a verejného poriadku v ČR, svedčí mierny nárast indexu kriminality v roku 2019 vzhľadom na rok 2018, ako aj malé zmeny indexu kriminality za posledné analyzované roky.

Vývoj recidívy v evidovanej kriminalite

„*Účelom výkonu trestu je chrániť spoločnosť pred páchateľmi trestnej činnosti, zabrániť odsúdeným v páchaní ďalšej trestnej činnosti a vytvárať podmienky umožňujúce podporovať a rozvíjať pozitívne osobnostné rezervy pre ich resocializáciu, aby viedli riadny život.*"[15]

[13] Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2013, s. 2.
[14] SCHEINOST, M. 2020. Analýza trendů kriminality v České republice v roce 2019, s. 29.
[15] § 1a zákona č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov

„Recidíva odsúdených predstavuje u nás, rovnako ako v ostatných štátoch, vážny problém, a to predovšetkým z pohľadu väzenskej populácie“.[16]

Fakticky dokázateľné je, že na náraste kriminality na maximum z celého sledovaného obdobia, a teda presiahnutí kriminality aj nad úroveň z predošlých rokov 2010 až 2012 sa podieľali najmä amnestovaní väzni. V tom čase námestník ministra spravodlivosti, Daniel Volák, odhadoval, že *„do dvoch rokov sa až dve tretiny prepustených vrátia späť do väzníc“.*[17] Na základe časového vývoja evidovanej kriminality sme schopní nepriamo verifikovať jeho odhad, a to po doplnení dátovej matice o počty opakovane trestaných osôb počas nasledujúcich rokov. *„Páchatelia – recidivisti síce od platnosti nového trestného zákona už nie sú v štatistike súdov vyčleňovaní ako zvláštna kategória páchateľov, ale stále je k recidíve prihliadané ako k možnej priťažujúcej okolnosti pri udeľovaní trestov.“*[18]

Na rozvitie výpovednej hodnoty grafu č. 2 sme do neho súčasne umiestnili čiarovú krivku zobrazujúcu počty skutkov spáchaných opakovane trestanými osobami za jednotlivé roky na základe mierky z vedľajšej osi vpravo. Predmetná krivka dosiahla maximum v rokoch 2013 a 2014 na úrovni takmer 90 000 skutkov, čo poukazuje na dobrý odhad predpokladu Daniela Voláka. *„Recidivistov bolo v roku 2013 stíhaných a vyšetrovaných 61 934 (+5 445, +9,6 %), čo je historicky najvyšší počet v ČR. Taktiež podiel recidivistov na celkovom počte stíhaných a vyšetrovaných osôb dlhodobo stúpa a v roku 2013 dosiahol vôbec najvyššiu hodnotu 52,6 %.“*[19] *„(v roku 2012 predstavoval 50 %, v roku 2011 48,5 %, v roku 2000 29,7 %). V kontexte týchto údajov je zjavná neúčinnosť opatrení štátnych orgánov zameraných na elimináciu recidívy trestnej činnosti.“*[20]

„Amnestovaní v roku 2013 spáchali 5 294 skutkov, zo 6 456 prepustených Polícia ČR stíhala 2 471 osôb. Je možné predpokladať i nemalú mieru latencie kriminality amnestovaných.“[21]

Zo správy Inštitútu pre kriminológiu a sociálnu prevenciu vytvorenú pre potreby Ministerstva spravodlivosti v marci 2014 vyberáme: *„Podľa štatistických údajov GŘ VS bolo prepustených z výkonu trestu odňatia slobody na amnestiu prezidenta republiky zo dňa 1. 1. 2013 celkom 6 443 osôb. K 17. 3. 2013 bolo späť vo väzení (väzba + výkon VTOS[22]) 1 172 osôb, čo je 18,2 % z amnestovaných prepustených z výkonu trestu odňatia slobody (ďalej len „VTOS“). Späť vo VTOS je už 1 054 (16,4 %) skôr amnestovaných prepustených. Z celkového počtu amnestovaných, ktorí sú už späť vo VTOS, je 70 % (735) odsúdených za trestný čin krádeže. I u tejto skupiny odsúdených osôb ide o veľmi skúsených väzenských recidivistov. S viac ako trojnásobným pobytom vo VTOS má skúsenosť 54,2 % (398) z nich. Minimálne dvakrát vo VTOS bolo 45,9 % (337). Štvrtina z nich bola vo VTOS*

---

[16] MAREŠOVÁ, a ďalší, 2011.

17 HORÁK, J. S amnestovanými se znovu setkáme, říká soudce, který propouštěl vězně. iDNES.cz [online]. MAFRA, 2013-01-03 [cit. 2021-12-15].

[18] MAREŠOVÁ, A. a kol. 2011. Kriminální recidiva a recidivisté (charakteristika, projevy, možnosti trestní justice), s. 19.

[19] Pojem „stíhanej a vyšetrovanej osoby“ sa vzťahuje ku štádiu prípravného konania a zahrňuje osoby, proti ktorým bolo zahájené trestné konanie alebo bolo voči nim vedené skrátené prípravné konanie a osoby, proti ktorým je trestné konanie neprípustné alebo neúčelné.

[20] Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2013, s. 2.

[21] Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2013, s. 5.

dokonca viac než 5x (188). Amnestovaní odsúdení za krádež pobývali skôr vo VTOS v priemere 3 až 6x.“

„V nasledujúcom roku 2014 počet stíhaných a vyšetrovaných recidivistov medziročne klesol na 61 020 (-914, -1,4 %) osôb. Podiel recidivistov na celkovom počte páchateľov sa nepatrne zvýšil na 53,2 % (+0,6) a dosiahol tak vôbec najvyššiu hodnotu (v roku 2013 predstavoval 52,6 %, v roku 2012 50 %, v roku 2000 29,7 %).“[23]

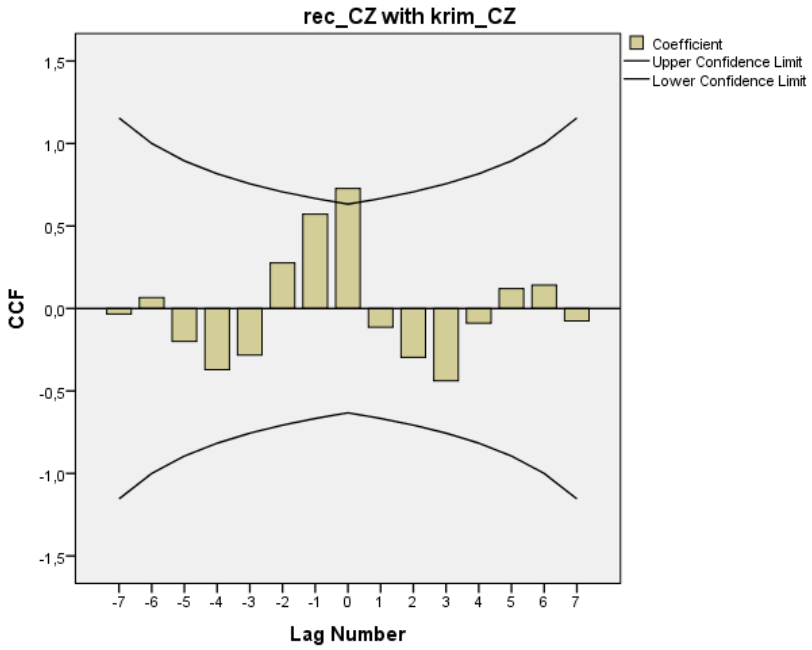
Na zistenie tesnosti väzby medzi časovými radmi s celkovou evidovanou kriminalitou a počtom opakovane trestaných osôb sme vykonali ich korelačnú analýzu, výsledok sa nachádza v tabuľke č. 2.

Tabuľka č. 2 Korelačný koeficient medzi celkovou evidovanou kriminalitou a počtom opakovane trestaných osôb v ČR, 2010-2021.

Lag	Cross Correlation	Std. Error[a]
0	,728	,316

Mieru zhody časových radov vrátane ročných posunov graficky zobrazuje graf č. 3.

Graf č. 3 Korelačná analýza časových radov celkovej evidovanej kriminality a kriminality opakovane trestaných osôb v ČR, 2010-2021.

Najväčší koeficient vzájomnej korelácie dosahujúci úroveň štatistickej významnosti bol dosiahnutý bez posunutia časových radov s intenzitou veľmi silnej kladnej korelácie s koeficientom 0,728. Získaný výsledok by sme mohli slovne interpretovať, že ak sa mení celková kriminalita, tak sa porovnateľne a súčasne s ňou mení aj kriminalita opakovane

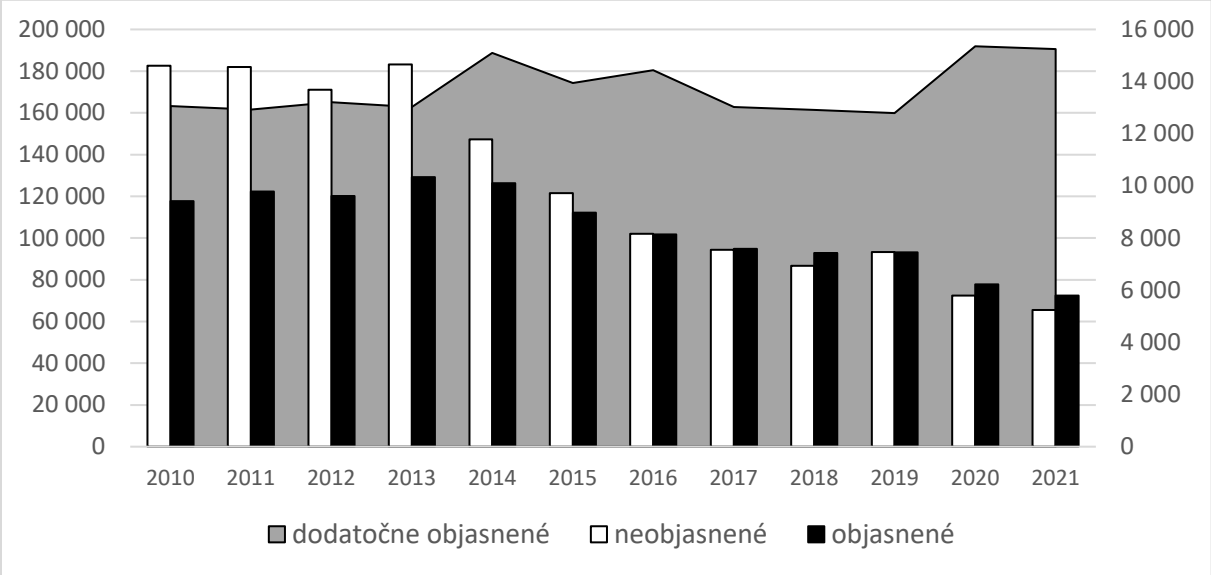
[23] Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2014, s. 2.

trestaných osôb, resp. recidivisti viac porušujú právne normy v rovnakom čase, ako sa zvyšuje celková kriminalita.

Vývoj objasnenosti celkovej evidovanej kriminality

Kľúčové ciele v prospech zvyšovania vnútornej bezpečnosti a verejného poriadku v štáte predstavujú odhaľovanie, objasňovanie a účinné sankcionovanie kriminality. Objasnenosť kriminality je významným ukazovateľom efektívnosti činností orgánov činných v trestnom konaní počas predsúdneho prípravného konania. Graf č. 4 nižšie zaznamenáva vývoj objasnenosti evidovaných skutkov na území ČR za posledných 12 rokov.

Graf č. 4 Vývoj objasnenosti celkovej registrovanej kriminality v ČR, 2010-2021.

Zdroj údajov: Policajné prezídium ČR.

Vodorovná os na grafe č. 4 je časová, zvislá hlavná os vľavo vytvára mierku pre objasnené (stĺpce s čiernou výplňou) a evidované neobjasnené trestné činy (stĺpce s bielou výplňou). Najvýraznejšie zmeny počas sledovaného obdobia vykazujú kontinuálne klesajúce neobjasnené trestné činy. Početnosť objasnených trestných činov viac-menej klesala podobne, avšak pozvoľnejšie. Pozornosť treba sústrediť ich vzájomnému porovnaniu, pri ktorom nastalo od roku 2016 pozitívne vyrovnanie až preklopenie ich pomeru v prospech objasnených trestných činov na úkor neobjasnených, s výnimkou v roku 2019. Hodnotenie výsledku vedie k záveru, že nárast kriminality v roku 2019 bol do značnej miery spôsobený neobjasnenými trestnými činmi, čo sa zlomovo zlepšilo v nasledujúcom roku 2020 a udržalo aj v roku 2021.

Plošným grafom so sivou výplňou na pozadí (vedľajšia zvislá os vpravo) sú zobrazené početnosti dodatočne objasnených trestných činov. Na vývoji početnosti dodatočne objasnených trestných činov je prekvapivá nezávislosť od celkového počtu evidovaných skutkov, pretože ich počty sú prakticky konštantné, okrem spomínaného neštandardného obdobia po amnestii v roku 2013 a obdobia s protipandemickými opatreniami počas posledných dvoch rokov. Obzvlášť v rokoch 2020 a 2021 je nespochybniteľný nárast dodatočne objasnených skutkov, čo vypovedá o skutočnosti, že napriek poklesu celkovej evidovanej kriminality, procesy dokazovania sa stali zložitejšie, časovo náročnejšie

a spomalené celkovou paralyzáciou fungovania spoločnosti. *„Výsluchy, najmä svedkov, ale aj obvinených a podozrivých v kontexte formálneho začínania trestného stíhania a vznesenia obvinenia a ustanovenia týkajúce sa vykonávania dokazovania prečítaním listinných dôkazov sú v aplikačnej praxi uplatňované najčastejšie a najmasovejšie.“*[24] Vyhlásenie núdzového stavu má značný vplyv aj z hľadiska Trestného zákona. Ide o trestanie páchateľov niektorých trestných činov, ktorých sa dopustia počas takto zásadne zmeneného obdobia. Zákonodarca pripustil a intuitívne nastavil podmienky pre prípady vzniku mimoriadnych okolností s neštandardnými externými vplyvmi. Pojem krízovej situácie je obvykle možné nájsť v posledných odsekoch kvalifikovaných skutkových podstát vybraných trestných činov. Krízová situácia je podľa čl. 1 ods. 4 Ústavného zákona obdobím, počas ktorého je bezprostredne ohrozená alebo narušená bezpečnosť štátu a ústavné orgány môžu po splnení podmienok ustanovených v Ústavnom zákone na jej riešenie vypovedať vojnu, vyhlásiť vojnový stav, výnimočný stav, alebo núdzový stav. Spáchanie vybraných trestných činov za krízovej situácie zvyšuje ich závažnosť a opodstatňuje použitie vyššej trestnej sadzby. Počas trvania krízovej situácie sa štát nachádza v obzvlášť zraniteľnom postavení, kedy sa zvýšené trestné sadzby snažia reflektovať závažnosť ohrozenia bezpečnosti.

Uvedená skutočnosť ozrejmuje jeden z objektivizujúcich dôvodov na zvýšené objasňovanie trestných činov v ich kvalifikovaných skutkových podstatách v období s protipandemickými opatreniami. Tak ako sa musíme vysporiadať s existenciou kriminality vo všeobecnosti, podobne musíme flexibilne prispôsobovať a akceptovať v odôvodnených prípadoch aj dlhšie trvanie procesov pri jej odhaľovaní a objasňovaní. V prípade výskytu viac ako 150 000 skutkov ročne je nutné predpokladať prítomnosť reálnych dôvodov, pre ktoré je objasňovanie niektorých skutkov časovo náročnejšie. Mať kontrolu nad vývojom kriminality znamená uvedomovať si dôvody a dôsledky jej zmien, čo na základe našich analyzovaní opakovane poukazuje na neštandardné obdobia po vyhlásení amnestie posledné dva roky s protipandemickými opatreniami.

Vývoj evidovanej kriminality v SR

Celková evidovaná kriminalita v SR zobrazená na grafe č. 1 má za posledných 12 rokov výrazne ustálený, takmer lineárny klesajúci trend. Podobne ako v ČR, v januári v roku 2013 boli aj SR pri príležitosti 20. výročia vzniku samostatnej republiky prezidentom Ivanom Gašparovičom v súlade s ústavou hromadne odpustené a zmiernené niektoré tresty formou amnestie. Generálne boli odpustené tresty odňatia slobody právoplatne uložené pred dňom tohto rozhodnutia, ktorých výkon bol podmienečne odložený. Ďalej boli odpustené nevykonané tresty odňatia slobody vo výmere neprevyšujúcej osemnásť mesiacov, pričom toto odpustenie trestov bolo limitované viacerými podmienkami, napríklad (s výnimkou mladistvých) odsúdený zaradený na výkon trestu odňatia slobody do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia.

Rozhodnutie sa nevzťahovalo na tresty právoplatne uložené za trestné činy s následkom smrti, ťažkej ujmy na zdraví alebo škody veľkého rozsahu, a tiež nie na tresty právoplatne uložené za trestný čin zanedbania povinnej výživy, ohrozovanie mravnej výchovy mládeže,

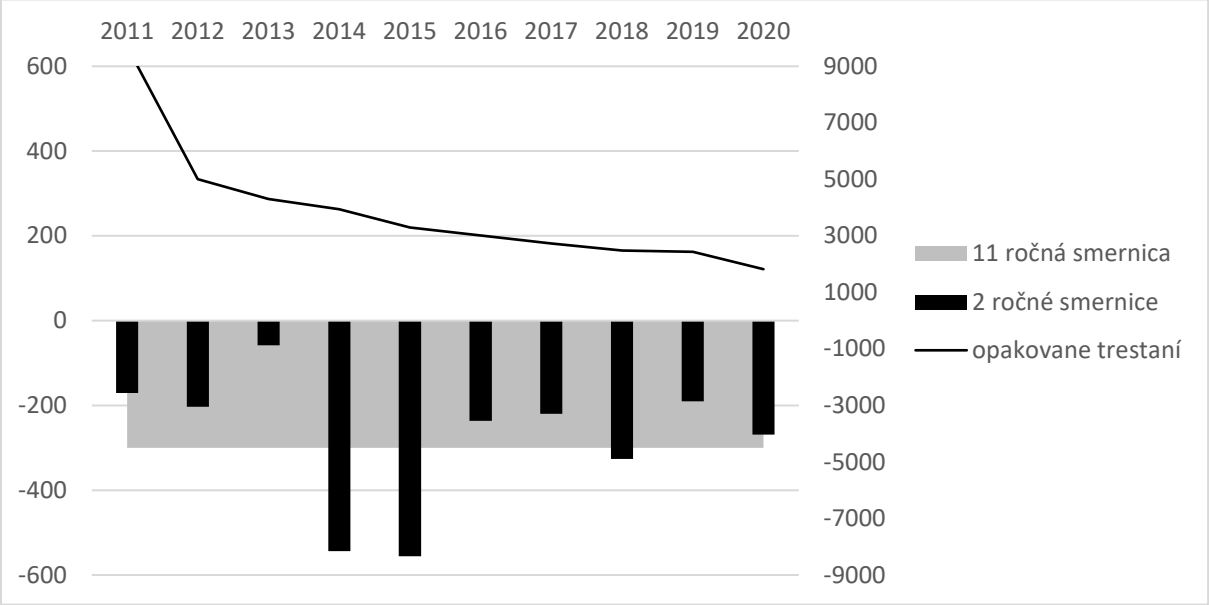
[24] KURILOVSKÁ, L., ŠANTA, J. Vybrané aplikačné problémy prípravného konania v súčasnosti, s. 108.

či podávania alkoholických nápojov mládeži. Ďalšia výnimka z amnestie sa týka napríklad ľudí v minulosti trestaných za úmyselné trestné činy.

Amnestia sa vzťahovala aj na osoby, ktoré trpia nevyliečiteľnou životu nebezpečnou chorobou, osoby staršie ako šesťdesiatpäť rokov, tehotné ženy, osamelé ženy alebo osamelých mužov, ktorí kumulatívne spĺňali ďalšie špecifické podmienky. Podľa odhadov sa amnestia v SR vzťahovala celkovo na 550 väzňov, čo je podstatne menej ako v ČR, kde ako sme už konštatovali boli negatívne dôsledky výraznejšie. Recidíva niektorých prepustených väzňov mala dopad na nárast kriminality v roku 2013, podobne ako v ČR.

Analogicky ako graf č. 2 pre ČR bol konštruovaný pre SR graf č. 5.

Graf č. 5 Vývoj zmeny medziročného indexu celkovej registrovanej kriminality v SR a počty opakovane trestaných osôb, 2010-2021.

Zdroj údajov: Prezídium PZ, ŠÚ SR.

Porovnanie medziročných indexov kriminality počas sledovaného obdobia v SR vykázal len záporné hodnoty, t. j. opakujúci sa pokles indexu kriminality počas všetkých rokov, dokonca aj v roku vyhlásenia amnestie 2013. Na rozdiel od ČR, intenzívnejší pokles kriminality rok po vyhlásení amnestií trval kratšie o jeden rok. Spomenuté 2 roky sú jediné, ktoré sa vymkli dlhodobému trendu. Dopad protipandemických opatrení v roku 2020 je prakticky nepozorovateľný, pokles medziročného indexu kriminality je porovnateľný s ostatnými rokmi.

Vývoj recidívy v evidovanej kriminalite

Vývoj recidívy v evidovanej kriminalite v SR je zobrazený na grafe č. 4 lomenou čiarou (vedľajšia os vpravo) v kladných hodnotách. Vo vývoji recidívy bol zaznamenaný zlomový pokles v roku 2012, odkedy ich počet kontinuálne klesal. Vzájomná korelácia medzi celkovou evidovanou kriminalitou a kriminalitou páchanou opakovane trestanými osobami sa na rozdiel od ČR neukázala ako štatisticky významná, tabuľka č. 3.

Tabuľka č. 3 Korelačný koeficient medzi celkovou kriminalitou a počtom opakovane trestaných osôb v SR, 2010-2021.

Lag	Cross Correlation	Std. Error[a]
0	-,208	,316

Odlišnosť výsledku v medzištátnom porovnaní treba vidieť vo svetle menej dôsledného vykazovania recidívy v SR, kde je vyplnenie tejto položky nepovinné. Dobrovoľnosť vykazovania akejkoľvek položky formulára z nej na škodu využiteľnosti informácie automaticky robí nepoužiteľný ukazovateľ. Na objektívne posúdenie skutočného stavu je užitočná každá relevantná informácia, čo je v prípade recidívy v kriminalite pomerne zásadný problém.

Nasledujúce roky sa už podobné neštandardné situácie ani spoločenské vplyvy na dlhodobom trende vývoja celkovej evidovanej kriminality v SR neprejavili. Vyjmúc výsledky za rok 2013, trend poklesu celkovej kriminality možno považovať za posledných dvanásť rokov do roku 2021 za ustálený, bez výraznejších zmien, a teda vplyv COVID opatrení vlády a zníženie mobility obyvateľstva na celkovú kriminalitu nie je spozorovateľný. Zistenie nemusí a zrejme ani neplatí pri detailnejšom pohľade na štruktúru kriminality, čo už presahuje zámer predloženého príspevku.

Vývoj časových súvislostí spojených s procesmi prípravného konania

Posledná časť príspevku sa koncentruje na vývoj sledovaných parametrov pri procesoch prípravného konania vo vzájomnom porovnaní medzi ČR a SR.

Časový súvis medzi zistenými a objasnenými trestnými činmi

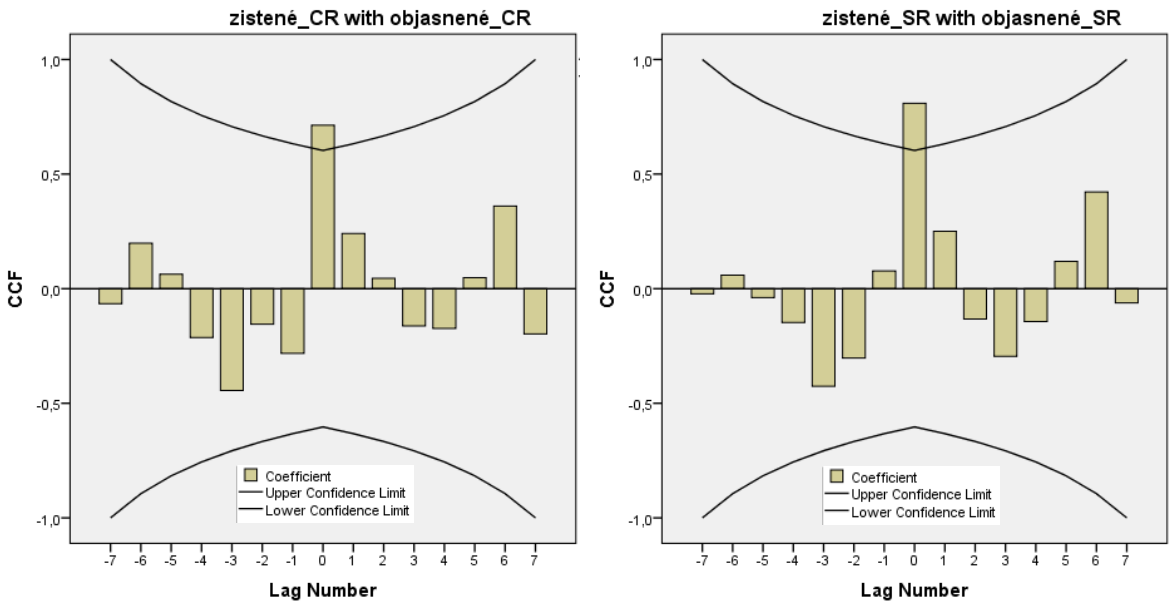
V prvom kroku sme sa zamerali na časové súvislosti medzi zistenými a objasnenými skutkami pomocou korelačnej analýzy, tabuľka č. 4 porovnanie medzi ČR a SR bez posunu rokov a graf č. 6 na porovnanie autokorelácie.

Tabuľka č. 4 Korelačné koeficienty medzi zistenou kriminalitou a objasnenou kriminalitou, ČR a SR, 2010-2021.

	Lag	ČR	SR
Zistené objasnené	0	0,713	0,809

Medzi celkovou zistenou a objasnenou kriminalitou je mierne vyšší koeficient korelácie v SR, avšak v oboch štátoch predstavuje veľmi vysokú kladnú koreláciu časovej zhody.

Graf č. 6 Korelačná analýza časový radov celkovej evidovanej kriminality a objasnenej kriminality v ČR (vľavo) v SR (vpravo), 2010-2021.

Výsledok grafickej vizualizácie autokorelácie zvolených časových radov v obidvoch krajinách jednoznačne vypovedá o súbehu vývoja objasnených skutkov na základe celkového nápadu kriminality bez časového posunu, resp. posunu 0.

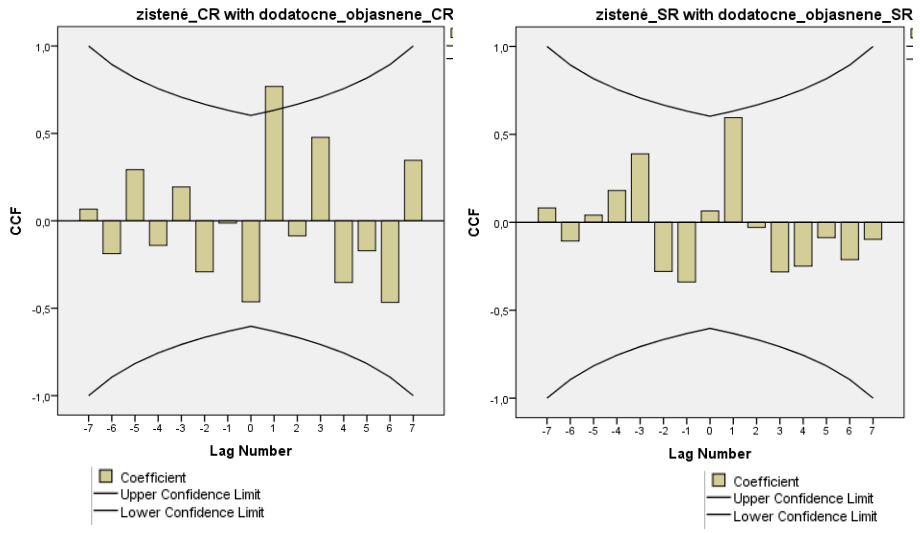
Časový súvis medzi zistenými a dodatočne objasnenými trestnými činmi

Analogické porovnanie sme uskutočnili medzi celkovou registrovanou kriminalitou a dodatočne objasnenou kriminalitou, tabuľka č. 5 a graf č. 7.

Tabuľka č. 5 Korelačné koeficienty medzi zistenou kriminalitou a dodatočne objasnenou kriminalitou, ČR a SR, 2010-2021.

	Lag	ČR	SR
Zistené dodatočne objasnené	1	0,769	0,595

Graf č. 7 Korelačná analýza časový radov celkovej evidovanej kriminality a dodatočne objasnenej kriminality v ČR (vľavo) v SR (vpravo), 2010-2021.

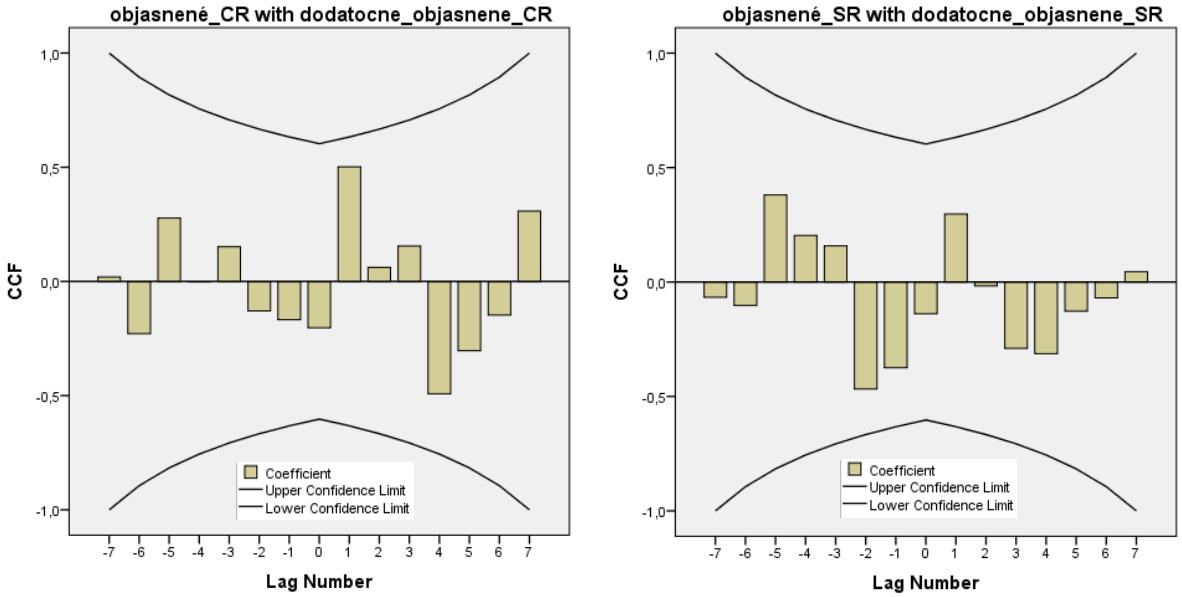

Ako kladne štatisticky významný korelačný koeficient medzi zistenou kriminalitou a dodatočne objasnenou kriminalitou sa preukázal len v ČR. V oboch krajinách sa ale porovnateľne ukázal ako najvýznamnejší koeficient autokorelácie pri posune o jeden rok vpravo. Výsledok poukazuje na skutočnosť, že počet dodatočne objasnených skutkov časovo zaostáva o jeden rok po zvýšení počtu zistených trestných činov. Ináč povedané, akonáhle vzrastie nápad zistených trestných činov nad priemernú hodnotu, v nasledujúcom roku je zvýšený počet dodatočne objasnených skutkov.

Časová súvislosť medzi objasnenými a dodatočne objasnenými trestnými činmi

Na skompletizovanie možných porovnaní z dostupných štatistických výstupov zostáva uskutočniť ešte časové porovnanie medzi objasnenými a dodatočne objasnenými skutkami, výsledky zobrazené v grafe č. 8.

Graf č. 8 Korelačná analýza časový radov objasnenej kriminality a dodatočne objasnenej kriminality v ČR (vľavo) v SR (vpravo), 2010-2021.

Z grafu autokorelácie č. 8 je zreteľne viditeľná časová nezávislosť medzi objasnenými a dodatočne objasnenými trestnými činmi.

Záver

Východiskovým zámerom príspevku bolo vzájomné porovnanie vývoja kriminality v ČR a SR v dynamickom kontexte posledného desaťročia na pozadí neštandardných spoločenských udalostí. Napriek dvadsaťročnej existencii rozdelených samostatných štátov ČR a SR, výsledky celkovej evidovanej trestnej činnosti doposiaľ nezaprú prítomnosť vplyvných podobne pôsobiacich determinantov, ktorými sa za posledných dvanásť rokov ukázalo vyhlásenie amnestie v roku 2013 a pandemické roky 2020 a 2021. V obidvoch štátoch sa vyhlásenie amnestie v roku 2013 negatívne odrazilo na dočasnom náraste trestnej činnosti, na ktorej sa signifikantne podieľali amnestované osoby v kombinácii s opakovane trestanými osobami.

Výnimočnosťou rokov 2020 a 2021 bolo nekontrolovateľné pandemické šírenie ochorenia COVID-19. Účelom vyhlásenia núdzového stavu je, aby dočasným obmedzením práv jednotlivcov bolo štátu umožnené chrániť bezpečnosť spoločnosti a predísť závažnejším škodám, ktoré by mohli nastať v prípade ich nevyhlásenia. *„Pri normálnych pomeroch v čase tzv. „kľudu" existujú dostatočne široké nástroje na riešenie situácií, ktoré sa zvyknú označovať za krízové."*[25] Nové skúsenosti za posledné dva roky ukázali, že je nevyhnutné venovať pozornosť otázkam, ako zmierniť riziká spojené s výnimočným stavom nielen v čase jeho bezprostredného trvania, ale aj z hľadiska jeho dlhodobých následkov. Posúdiť reálne dopady pandémie a vojny na Ukrajine budeme schopní až po ich odznení, a to viac-menej ako spoločný faktor daného obdobia, bez rozlišovania významnosti stopy. Dôležitejšie ako dopady je poznať riešenia. Na rozdiel od amnestie, dopad súčasných mimoriadnych okolností na spoločnosť má rozsiahlejší charakter, tým pádom návrat do stavu z minulosti, pokiaľ vôbec nastane, bude trvať podstatne dlhšie ako tri, štyri roky.

Nadobudnuté výsledky vedú k záveru, že klesanie celkovej evidovanej kriminality je dlhodobý trend, ktorý sa výraznejšie neodlíšil ani za spomínané posledné dva roky. Pandémia ochorenia COVID-19 sa ukázala nielen ako obrovský problém zdravotníckych a vzdelávacích systémov, ale aj ako veľká skúška pre orgány presadzujúce právo, napríklad v spojitosti s prevádzkou karanténnych zariadení, kontrolou pohybu cudzincov na štátnych hraniciach, demonštrácie a pod. Na základe porovnania vývoja celkovej evidovanej trestnej činnosti v ČR so SR sa nestotožňujeme s názorom, že na poklese celkovej evidovanej kriminality v ČR v roku 2021 sa podieľala novelizácia trestného zákona, v ktorom došlo ku zmene dolnej hranice výšky škody pri kvalifikácii trestného činu na 10 000 Kč. Obdobná zmena sa v SR zatiaľ len pripravuje, napriek tomu sú trendy vývoja celkovej kriminality v oboch krajinách za posledné dva roky zreteľne porovnateľné.

Sme naklonení myšlienke, že každoročný pokles počtu evidovaných trestných činov nie celkom zodpovedá skutočnosti. Trend klesania evidovanej kriminality nie je špecifikom ČR a SR, ale je zaznamenávaný aj v mnohých iných priemyselne rozvinutých krajinách. *„Jednou z teórií je názor, že kriminalita a zameranie trestnej politiky spolu nie sú vzájomne prepojené, každá z týchto oblastí žije vlastným – na druhej strane nezávislým životom."*[26] Príčina klesania nebude zrejme tak jednoznačná, ako je zdanlivo deklarovaná kvantitatívnym vyjadrením evidovanou kriminalitou. Za posledné roky sa uplatňuje trend alternatívnych trestov, pretože nie vždy má represia nápravný účinok. Ako budúce možné problémy treba vnímať zníženie životnej úrovne obyvateľstva, a tým aj zmenu životných návykov na pozadí inflácie. Väčšia miera chudoby ako doteraz je problémom pre celú spoločnosť, nielen pre ľudí, ktorí sa v nej ocitli. Je oveľa ťažšie sa z chudoby dostať ako sa v nej ocitnúť. To, či to ako spoločnosť zvládneme, bude závisieť aj od toho ako bude štát na túto situáciu reagovať. Doterajšia skúsenosť vývoja ukazuje, že dopady budú naozaj dlhodobé vrátane kriminality. Mrzačením nástrojov na tvorbu hospodárskeho rastu sa vývoj spomaľuje. Dynamika súčasných udalostí ukázala, že reakcia na situáciu „tu a teraz" nie je cestou a treba proaktívne myslieť na následky v budúcnosti. Motivácia páchateľov majetkovej kriminality nezvykne byť nijak komplikovaná a súvisí prevažne s potrebou získať finančné prostriedky na holú existenciu, zabezpečenie rodiny, na pokrytie dlhov, či uspokojenie túžby užiť drogu alebo alkohol. Čím viac obyvateľov

[25] KOPENCOVÁ, D., FELCAN, M., RAK, R. 2021. Equilibrium and Limit States in Technical and Social Disciplines as Part of Risk Analysis and Management, p. 287.

[26] MAREŠOVÁ, A. Může být kriminální recidiva užita jako kritérium účinnosti výchovného působení ve výkonu trestu odnětí svobody? s. 157.

spoločnosti sa dostáva do hmotnej núdze, tým narastá riziko páchania trestnej činnosti obzvlášť v oblasti majetkovej a násilnej kriminality.

Literatúra

BŐCKENFŐRDE, Ernst-Wolfgang, Der Verträngte Ausnahmezustandt. Zum Handeln der Staatgewalt in auβergewöhlinchen Lagen. *New Juristische Wochenschrift*, 1978, č. 38, s. 1881-1890, s. 1884.

ČENTÉŠ, J. a kol. 2019. *Trestný poriadok. Veľký Komentár. 4 Aktualizované vydanie*. Bratislava: Euro kódex, 2019, s. 487. ISBN 80-88931-47-9.

INCIARDI, J. A. 1994. Trestní spravedlnost. Praha Victoria publishing. 1994. s 795. ISBN80-85605-30-9.

KOPENCOVÁ, D., FELCAN, M., RAK, R. 2021. Equilibrium and Limit States in Technical and Social Disciplines as Part of Risk Analysis and Management. In Proceedings of 1st International Conference on Structural Damage Modelling and Assessment SDMA 2020, ISSN 2366-2565. Ghent: University Ghent, 2021, pp. 281-294. ISBN 978-981-15-9120-4.

KOPENCOVÁ, D., FELCAN, M., RAK, R. 2020. Role and meaning of equilibrium and limit states in risk analysis, security and forensic science. In Management and information technology: a new challenges. 1. vyd. Varšava : Wydawnictwo SGGW, 2020, s. 121. ISBN 978-83-7583-950-0.

KOPENCOVÁ, D., RAK, R., HUDECOVÁ, V. 2021. Global phenomenon of threats and risk management in management and information technologies. In Issues in Information Systems, ISSN 1529-7314. 2021, Vol. 22, No. 1, p. 76, 77.

KURILOVSKÁ, L., ŠANTA, J., 2021. Vybrané aplikačné problémy prípravného konania v súčasnosti IN Efektívnosť prípravného konania - výzvy a perspektívy. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, s. 99 - 110. ISBN 978-80-8054-926-8.

MALANÍK, Michal, Koncepce evolutivního výkladu – metodologické ukotvení interpretační techniky. IN *Časopis pro právní vědu a praxi,* ročník XXIV, 2/2016: 237-244; DOI: 10.5817/CPVP2016-2-9, s. 240 – 237.

MAREŠOVÁ, A. a kol. Analýza trendů kriminality v roce 2013, Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, ISBN 978-80-7338-142-4, 105 s.

MAREŠOVÁ, A. Může být kriminální recidiva užita jako kritérium účinnosti výchovného působení ve výkonu trestu odnětí svobody? In: Jůzl, M. a kol. Sociální pedagogika v penitenciární praxi. Brno: IMS, ISBN 978-80-88010-00-5, str. 153 - 160.

MAREŠOVÁ, A. a kol, Kriminální recidiva a recidivisté (charakteristika, projevy, možnosti trestní justice), Praha ! Institut pro krominologii a sociální prevenci, 2011, ISBN 978-80-7338-119-6, 272 s.

PAĎOUREK, J., SABOL, J. Dusledky pandemie COVID 19 a jejich vliv na pašování a konzumaci drog DRUGS & Forensic Bulletin 4/2021, s. 47.

SCHEINOST, M., Analýza trendů kriminality v České republice v roce 2019, Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2020, ISBN 978-80-7338-187-5, s. 29.

ZLOBIN, G. A. 1965. O metodologii izučenija effektivnosti uholovnoho nakazanija v sovetskom uholovnom prave i kriminologii. V kn.: Voprosy predupreždenija prestupnosti. Vyp. I. M., 1965, s. 51.

Zákon číslo 312/2020 Z. z. o výkone rozhodnutia o zaistení majetku a správe zaisteného majetku a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Zákon č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2013

Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2020 (ve srovnání s rokem 2019), vydalo Ministerstvo vnitra ČR, odbor prevence kriminality, 2021

Predpis číslo 312/2020 Z. z. o výkone rozhodnutia o zaistení majetku a správe zaisteného majetku a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Keywords: crime, recidivism, amnesty, effectiveness and duration of investigation, preparatory proceedings, explanation, decisive statistical indicators, state of emergency

Summary

The authors reflect on the societal changes caused by the COVID-19 anti-pandemic measures from the viewpoint of the overall recorded crime. They identify the extent of the changes through the evolutionary perception of crime over the past twelve years. They define the methodological starting points and present the results of statistical indicators of total crime recorded in the context of the Czech Republic and the Slovak Republic drawn in a mutual comparison. They provide a range of empirical evidence based on the social reality of the idea of criminal offences in dynamically changing conditions, emphasising the success of the pre-trial process. They point to the general justification of the state of recorded crime and offer a possible scenario for its development. The paper aims to provide a sober view of criminality recorded in 2020 and 2021, during which the first experiences of the state functioning in an emergency situation were gained. The findings may contribute to a better estimate of the development of overall criminality as society gradually returns to the regular regime with contact social interactions. Despite the twenty-year existence of the divided independent states of the Czech Republic and the Slovak Republic, the results of the total recorded crime do not yet deny the presence of influential similarly acting determinants, which in the last twelve years showed the declaration of amnesty in 2013 and the pandemic years 2020 and 2021. In both countries, the declaration of amnesty in 2013 had a negative impact on the temporary increase in criminal activity, in which amnestied persons played a significant role in combination with repeat offenders. New experience over the last two years has shown that it is necessary to pay attention to the issues of how to mitigate the risks associated with a state of emergency not only during its immediate duration but also in terms of its long-term consequences. We shall be able to assess the full effect of the pandemic and the war in Ukraine only after they have resolved, more or less as a common factor of the period, without distinguishing the significance of the

trace. Knowing solutions is more important than impacts. Unlike amnesty, the effect of the current extraordinary circumstances on society is more extensive, hence the return to the past, if it occurs at all, will last significantly for longer than three or four years. The obtained results lead us to the conclusion that the decrease in the total recorded crime is a long-term trend, which did not differ significantly even during the last two years. We encourage the idea that the annual decline in number of registered crimes is not entirely true. The declining trend in recorded crime is not specific to the Czech Republic and the Slovak Republic and is recorded similarly in many other industrially developed countries. One of the theories is the opinion that crime and the focus of criminal policy are not interconnected, and both of these areas live their own independent life. The cause of the decline will probably not be as clear-cut as it seems to be declared in quantitative terms by recorded crime. In recent years, there has been a trend towards alternative punishments as repression does not always have a remedial effect. The possible future problems must be perceived as a reduction in the living standards and thus a change in living habits against the background of inflation. Greater poverty has been a problem for society, not just people who find themselves in it. It is much harder to combat poverty than to be in it. The motivation of perpetrators of property crime does not tend to be complicated and is mainly related to the need to obtain funds for bare existence, family security, to cover debts, or to satisfy the desire to use drugs or alcohol. The more the population get into material need, the greater the risk of committing a crime, especially property and violent crime.

doc. RNDr. Tatiana Hajdúková, PhD.
Katedra informatiky a manažmentu
Akadémia Policajného zboru v Bratislave
Sklabinská 1, 835 17 Bratislava
e-mail: tatiana.hajdukova@akademiapz.sk

JUDr. Samuel Marr, LL.M.
Katedra trestného práva, kriminológie a kriminalistiky
Právnická fakulta Univerzity Komenského,
Šafárikovo námestie č. 6
P.O.BOX 313, 810 00 Bratislava,
e-mail: samuel.marr1@uniba.sk

Recenzenti: prof. Ing. Miroslav Lisoň, PhD., Ing. Ladislav Šimon, PhD.